

Inhoudsopgave

Pag 1. De redactie neemt afscheid

Herman A. van Duinen en Cees Esseboom nemen afscheid van hun lezers met een dankwoord aan allen die materiaal aandroegen voor ons Tijdschrift, voor de steun die zij ontvingen voor hun standpunten en de redactionele vrijheid die ze kregen van het Bestuur, en voor de benoeming tot Lid van Verdienste van onze vereniging. Zij blijven de meerkoppige nieuwe redactie steunen, en roepen op tot aandacht voor de dreigende verdwijning van stadsbeelden.

*Pag 3. Van de voorzitter - Veranderingen binnen de vereniging
door Henk Bax*

De voorzitter Henk kijkt terug op de veranderingen in de eerste maanden van 2011. Vooral het besluit van de "oude" redactie om terug te treden had vele consequenties. Een nieuwe redactie is van start gegaan. Naast het lidmaatschap van verdienste hebben de heren Esseboom en Van Duinen een speciale legpenning ontvangen. Deze penning is ook uitgereikt aan oud-voorzitter Martin Bloemendal, en de terugtredende bestuursleden Elisabeth van Heiningen en Irene Dewald.

*Pag 4. Een augustijnenklooster van aanzien –
door Cees Esseboom*

Een terugblik op de presentatie van het Jaarboek 2010, Herman A. van Duinen's onderzoek naar de geschiedenis van het augustijnenklooster (1275-1572). Een voorname conclusie was dat het Dordtse augustijnenklooster een zeer voornaam en invloedrijk klooster is geweest. In dit artikel ook citaten uit een dankwoord van M. Schrama, pater augustijn uit Utrecht. Van Duinen pleit ervoor op de toeristische verwijzingen in de stad de naam Hof te veranderen in Augustijnenklooster.

*Pag 11. Het bezit van het Dordtse gasthuis in 1310 –
door Bart Ibelings*

Het Dordtse 13^e-eeuwse (Sacraments-)gasthuis stond aan de Visstraat en had zoals toen gebruikelijk was een hybride functie: ziekenzorg en hotel voor passanten. De auteur onderzocht een perkamenten rol uit 1310 beschrijft het bezit van het gasthuis: bezittingen aan land en huizen, huur daaruit, een veestapel en de inboedel zelf, waaruit ook de indeling van het gebouw kan worden afgeleid.

*Pag 23. Dominee, dichters en suikerbakers: de familie Kisselius in Dordrecht –
door Jean van Wageningen*

Interessante, fraai gedocumenteerde familiegeschiedenis van een familie van suikerraffinadeurs, die zich begin 18^e eeuw in Dordrecht vestigde. De Kisselii waren lutherse immigranten uit de 17^e eeuw, van wie velen zich een plaats verwierven in de suikerraffinage. Een late nazaat stond (mede) aan de wieg van Diversa Sed Una.

*Pag 28. Schetsen uit Dordtse akten (6) –
door Kees Sigmond*

“Honds behandeld” : drie vermakelijke akten (formeel vastgelegde getuigenissen) met hondenleed (zowel vanuit de hond als vanuit de baas gezien) als onderwerp.

*Pag 29. Mooi succes voor onze Monumentencommissie –
door de Redactie*

De Smederij aan de Kuipershaven 152-155 is van de “ondergang”, i.e. sloop en verbouwing tot appartementencomplex gered door de aanwijzing tot gemeentelijk monument, na een actie van Kees Sigmond in samenwerking met de Vereniging voor Industriële Archeologie Zuid-Holland.

*Pag 30. Riddersporen rond het Merwedehuis –
door Cees Esseboom*

Bij de opening van de DiEP-expositie “Riddersporen” over de geschiedenis van Huis te Merwede en het verschijnen van deel 23 uit de reeks Verhalen van Dordrecht vond een bijeenkomst in de Statenzaal plaats. Hierbij werden enkele gedichten van Dordtse dichters gedeclameerd, die in dit artikel afgedrukt zijn.

*Pag 35. Schoon drinkwater aan de Singel -
door Christine Weijts*

Naar aanleiding van de vondst van een zogenaamde “waterkelder” achter een huis aan de Singel (en later achter Huis Roodenburch), wordt door de auteur uitgelegd waartoe deze kelders dienden, en hoe ze gebouwd werden, sinds de 17^e eeuw. Sinds de aanled van een waterleidingnet aan het eind van de 19^e eeuw zijn ze in onbruik geraakt.

*Pag 42. Florus van Horssen: tewerkgesteld bij Betriebswerk Gross-Schwechat (Wenen) –
door Erica van Dooremalen*

Deze Dordtenaar werd begin 1945 met talrijke stadgenoten gearresteerd wegens principiële dienstweigering, en in Wenen als dwangarbeider tewerkgesteld. Navorsing van zijn lotgevallen is thans mogelijk via de “International Tracing Service”, beheerd door het Rode Kruis.

*Pag 47. Classis Dordrecht en de Reformatie in de Alblasserwaard –
door Herman A. van Duinen*

Van Duinen bespreekt in dit artikel een studie van Gijsbert Hamoen, die onlangs is uitgegeven door de Stichting Publicaties Binnenwaard. Vanuit Dordrecht werd op last van de Staten van Holland de Reformatie doorgevoerd in de dorpen van de Alblasserwaard, meestal onder zeer moeilijke omstandigheden. Predikanten en schoolmeesters werden vanuit Dordrecht aangesteld en gecontroleerd.

*Pag 51. Avé Dodracum, Romeinen aan de Dubbel (1) -
door Arjen Bosman en Marc Dorst*

De auteurs, resp. periodespecialist Romeinse tijd en senior archeoloog bij de gemeente Dordrecht, doen uitvoerig verslag van het archeologische veldwerkonderzoek in de omgeving van het Gezondheidspark. Aan de hand van bodemopbouw en vondsten uit de Romeinse tijd, maken aannemelijk dat reeds in de Romeinse tijd dit gebied bewoond werd. De veranderende loop van de Dubbel blijkt uit steeds naar het Zuiden verplaatste oeverwalafzettingen. In dit eerste artikel over het onderzoek ook een beschrijving van het gevonden aardewerk.

*Pag 61. De rand van het Rijk – De Romeinen en de Lage Landen -
door de Redactie*

In aansluiting op bovenstaand artikel vestigt de redactie de aandacht op een boek van Arjen Bosman (en Jona Lendering) over de Romeinse overheersing van de Lage Landen. Zij

merken op dat de geschiedenis van Dordrecht, of althans een voorloper ervan, 1000 jaar ouder is geworden door de archeologische vondsten.

Pag 62. In memoriam dr. Theunis Watzes Jensma, archivaris van Dordrecht 1967 tot 1989

-

door Mieke Jansen

Vele karakteristieken in dit artikel over deze markante “ouderwetse” archivaris: een “bekende” en betrokken Dordtenaar, een koppige, charmante en gevoelige Fries, die ook in Fries (gast-)preekte. Volgde in 1967 Beyerman op en beleefde in Dordrecht zijn gouden jaren. Oprichter van het archieftijdschrift Kwartaal @ Teken van Dordrecht, en schreef een gebruikersgids voor archiefbezoekers. Een ernstig conflict met de gemeente Dordrecht leidde tot zijn vertrek in 1989. Jensma overleed in maart j.l.

Pag 66. Ballade van Sint Sura -

door Frater Antonius Beintema, Trappist (pseudoniem van Theunis W.

Jensma)

Pag 67. Bibliografie van Archivaris Th.E. (later Th.W.) Jensma -

door Jan Alleblas

Jan Alleblas verzamelde en rangschikte alle publicaties van de hand van Th. W. Jensma: in totaal ongeveer 60 (!) boeken, inventarissen en catalogi, en artikelen.

Pag 71. De firma Vos en veerbootje Adri -

door Walter van Zijderveld

Aanvulling door van Zijderveld op diens Jaarboek 2009 “Varen naar de overkant”. Het Zwijndrechtse veer was sinds 1947 zeer verliesgevend. In 1964 vond privatisering avant-la-lettre plaats, de firma Vos uit Alblasterdam zette de exploitatie voort met een voetveer naar de Hooikade. Een dramatische aanvaring van de Adri leidde uiteindelijk (in 1985) tot “teruggave” aan de gemeente.

Pag 76. De juiste tekst! En een “getrokken kies” -

door de Redactie

Twee gedichten uit het lichtere genre: over het veer naar Zwijndrecht, en een “gat” in de tandenrij van de Wolwevershaven.

Pag 77. ANWB-bord voor het Dolhuis -

door de Redactie

Tekst van een nieuw ANWB-bord voor de gevel van het Dolhuis, op voordracht van de redactie.

Pag 79. Talma en Dordrecht (!) -

door Peter Dillingh

Een nieuwe biografie van ds. A.S. (Syb) Talma, ook wel bekend als *De rode dominee* en minister van 1908 tot 1913, is aanleiding voor enkele artikelen over zijn band met Dordrecht, waar hij opgroeide, huwde en zijn eerste politieke toespraak hield. In dit artikel een nauwgezet verslag van een tweestrijd in de antirevolutionaire kieskring Dordrecht, die uiteindelijk leidde tot de kandidaatstelling namens Dordrecht van Abraham Kuyper

Pag 86. Nieuwverschenen boeken.

Cees Esseboom bespreekt de laatste aan Dordrecht gerelateerde boeken.

Buddingh'gebundeld – “gebundeld en bezorgd” door Wim Huijser; twee nieuwe deeltjes in de reeks Verhalen van Dordrecht: nr 22, *De bijbel in Dordrecht* - door Fred van Lieburg, en nr 23, *Riddersporen* – door Niekly Klaus; *Boksbout en gewassen kers* – essays over poëzie door de Dordtse dichter Pieter Breman; *Op de penning...* - vooral over Dordtse gildepenningen in de vorm van een catalogus, door Chr. Teulings, C. Esseboom, Chr. de Bruyn.

Pag 91. *Lezers reageerden.*

Een aanvulling op het boekje over Dieren in de Dordtse Binnenstad: een uil op de hoek Lange/Korte Geldersekaade. Een column van de onlangs overleden Dordtse journalist en columnist over het Hofkwartier.

Pag 92. *Wat is dit voor penning?*

Een reactie op de vraag van dr. E. van Kammen van december 2010, door expert Chris Teulings, die het antwoord geeft.

Pag 93. *Het grote gemis van het Dordtse geluidsarchief: de 150 grammofoonplaten uit een tuinschuurtje -*

door Geert van Engelen

Helaas werd in 2000 een zak met 150 "muffige" 78-toerenplaten door de toevallige vinder rechtstreeks naar het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid gebracht, en niet naar het Dordrechts Archief. Interessant materiaal uit de jaren voor en in de oorlog. Ook een verwijzing naar een van de eerste Nederlandse radiotechnici, de Dordtenaar M. Hellingman.